

EM
ECO MANAGEMENT
GROUP

ТОВ «ЕКОМЕНЕДЖМЕНТ ГРУПП»

тел.: +38 (096) 013 39 99

www.emgroup.net.ua

ks.office@emgroup.net.ua

67667, Україна, Одеський р-н, Одеська обл.,
селище Хлібодарське, вул. Маяцька Дорога 16

ЄДРПОУ 41655832

**ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ОБ'ЄДНАНА КОМПАНІЯ
«УКРВУГЛЕРЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ»**

ЗВІТ

з оцінки впливу на довкілля

ЛІКВІДАЦІЯ РОЗРІЗУ «ВЕРБОЛОЗІВСЬКИЙ»

13186

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на
довкілля планованої діяльності)

Виконавець:

**ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ЕКОМЕНЕДЖМЕНТ ГРУПП»**

Код ЄДРПОУ – 41655832

67667, Одеська обл., Одеський р-н,
сел. Хлібодарське, вул. Маяцька Дорога, 16
тел.+38 (096) 013-39-99

E-mail: ks.office@emgroup.net.ua

Директор

Вікторія КОВАЛЕНКО

2025 р.

Суб'єкт господарювання:

**ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ОБ'ЄДНАНА КОМПАНІЯ
«УКРВУГЛЕРЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ»**

Код ЄДРПОУ – 39244468

03142, м. Київ, пров. Приладний, 2-А
тел. +38 (050) 568-16-41

E-mail: vugrest@gmail.com

Директор

Віктор ЄРМАКОВ

2025 р.

2025 р.

Відомості про авторів Звіту:	
Організація-розробник	Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕКОМЕНЕДЖМЕНТ ГРУПП»
Юридична адреса	67667, Одеська обл., Одеський р-н, селище Хлібодарське, вул. Маяцька Дорога, 16
ЄДРПОУ	41655832
Телефон	+38 (096) 013-39-99
сайт	www.emgroup.net.ua
e-mail	ks.office@emgroup.net.ua
Виконавці звіту з оцінки впливу на довкілля:	
Коваленко В.В.	Директор ТОВ «ЕКОМЕНЕДЖМЕНТ ГРУПП», фахівець з охорони навколишнього середовища, магістр спеціальності «Екологія та охорона навколишнього середовища», кваліфікація: еколог
Цибенко С.Ю.	Еколог ТОВ «ЕКОМЕНЕДЖМЕНТ ГРУПП», спеціаліст спеціальності «Екологія та охорона навколишнього середовища», кваліфікація: еколог
Лаврова В.С.	Еколог ТОВ «ЕКОМЕНЕДЖМЕНТ ГРУПП», бакалавр спеціальності «Екологія», кваліфікація: еколог

ЗМІСТ

1. ОПИС ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	6
1.1. Опис місця провадження планованої діяльності.....	9
1.2. Цілі планованої діяльності	18
1.3. Опис характеристик діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності	20
1.4. Опис основних характеристик планованої діяльності	27
1.5. Оцінка за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів (скидів), забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінювання, які виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності	36
1.5.1. Оцінка за видами та кількістю очікуваних відходів.....	36
1.5.2. Оцінка за видами та кількістю очікуваного забруднення води	39
1.5.3. Оцінка за видами очікуваного забруднення повітря	49
1.5.4. Оцінка за видами та кількістю забруднення земельних ресурсів	70
1.5.5. Оцінка за видами та кількістю забруднення надр	73
1.5.6. Оцінка за видами та кількістю очікуваного шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінювання	76
1.5.7. Оцінка впливу на рослинний, тваринний світ та заповідні об'єкти	86
1.5.8. Оцінка впливу на культурну, архітектурну та археологічну спадщину.....	92
1.5.9. Оцінка впливу на соціальне середовище	93
2. ОПИС ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВНИХ ПРИЧИН ОБРАННЯ ЗАПРОПОНОВАНОГО ВАРІАНТА З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГІЧНИХ НАСЛІДКІВ	94
3. ОПИС ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ (БАЗОВИЙ СЦЕНАРІЙ) ТА ОПИС ЙОГО ЙМОВІРНОЇ ЗМІНИ БЕЗ ЗДІЙСНЕННЯ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	96
3.1. Фізико-географічна та кліматична характеристика району розміщення об'єкта	96
3.2. Стан атмосферного повітря.....	98
3.3. Характеристика рельєфу та ландшафту.....	100
3.4. Геологічна характеристика.....	101
3.5. Земельні ресурси.....	103
3.6. Водні об'єкти	106
3.6.1. Поверхневі водні об'єкти	106
3.6.2. Гідрогеологічні умови	114
3.7. Характеристика біорізноманіття в районі здійснення планованої діяльності	115
3.8. Характеристика природоохоронних об'єктів в районі розміщення об'єкту планованої діяльності.....	125
3.9. Характеристика об'єктів культурної спадщини	132
3.10. Соціальне середовище.....	133
3.11. Опис ймовірної зміни поточного стану довкілля без здійснення планованої діяльності	134
4. ОПИС ФАКТОРІВ ДОВКІЛЛЯ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ З БОКУ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВАРІАНТІВ	137
5. ОПИС І ОЦІНКА МОЖЛИВОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	147
5.1. Виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, включаючи (за потреби) роботи з демонтажу після завершення такої діяльності	147
5.2. Використання у процесі провадження планованої діяльності природних ресурсів, зокрема земель, ґрунтів, води та біорізноманіття	148
5.3. Викиди та скиди забруднюючих речовин, шумове, вібраційне, світлове, теплове та радіаційне забруднення, випромінювання та інші фактори впливу, а також здійснення операцій у сфері поводження з відходами.....	149
5.4. Опис і оцінка можливого впливу планованої діяльності на природно- заповідні об'єкти та об'єкти культурної спадщини	155

5.5. Ризики для здоров'я людей, об'єктів культурної спадщини та довкілля, у тому числі через можливість виникнення надзвичайних ситуацій	156
5.6. Кумулятивний вплив інших наявних об'єктів, планованої діяльності та об'єктів, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності, з урахуванням усіх існуючих екологічних проблем, пов'язаних з територіями, які мають особливе природоохоронне значення, на які може поширитися вплив або на яких може здійснюватися використання природних ресурсів	160
5.7. Вплив планованої діяльності на клімат, у тому числі характер і масштаби викидів парникових газів, та чутливістю діяльності до зміни клімату.....	161
5.8. Технологія і речовини, що використовуються	162
6. ОПИС МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ, ЩО ВИКОРИСТОВУВАЛИСЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ВПЛИВІВ НА ДОВКІЛЛЯ, ТА ПРИПУЩЕНЬ, ПОКЛАДЕНИХ В ОСНОВУ ТАКОГО ПРОГНОЗУВАННЯ, А ТАКОЖ ВИКОРИСТОВУВАНІ ДАНІ ПРО СТАН ДОВКІЛЛЯ.....	165
7. ОПИС ПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАПОБІГАННЯ, ВІДВЕРНЕННЯ, УНИКНЕННЯ, ЗМЕНШЕННЯ, УСУНЕННЯ ЗНАЧНОГО НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ (ЗА МОЖЛИВІСТІ) КОМПЕНСАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ	167
8. ОПИС ОЧІКУВАНОГО ЗНАЧНОГО НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОВКІЛЛЯ, ЗУМОВЛЕНОГО ВРАЗЛИВІСТЮ ПРОЕКТУ ДО РИЗИКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ, ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ ЧИ ПОМ'ЯКШЕННЯ ВПЛИВУ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА ДОВКІЛЛЯ ТА ЗАХОДІВ РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЙ.....	173
9. ВИЗНАЧЕННЯ УСІХ ТРУДНОЩІВ (ТЕХНІЧНИХ НЕДОЛІКІВ, ВІДСУТНОСТІ ДОСТАТНІХ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ АБО ЗНАТЬ), ВИЯВЛЕНИХ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЗВІТУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ.....	177
10. УСІ ЗАУВАЖЕННЯ І ПРОПОЗИЦІЇЩО НАДІЙШЛИ ДО УПОВНОВАЖЕНОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО ОРГАНУ ПІСЛЯ ОПРИЛЮДНЕННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПЛАНОВАНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.....	178
11. СТИСЛИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМ МОНІТОРІНГУ ТА КОНТРОЛЮ ЩОДО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ПІД ЧАС ПРОВАДЖЕННЯ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, А ТАКОЖ (ЗА ПОТРЕБИ) ПЛАНІВ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРІНГУ.....	179
12. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ	182
13. СПИСОК ПОСИЛАНЬ	190
ДОДАТКИ	194
1. Інформайна довідка ДП «ОК «Укрвуглереструктуризація» від 30.10.2025 р. № 442.	
2. Технічні умови на ліквідацію розрізу «Верболозівський».	
3. Ситуаційний план району розміщення розрізу «Верболозівський».	
4. Карта-схема джерел впливу на довкілля.	
5. Дендроплан рекультивованих площ.	
6. Лист Департаменту екології та природних ресурсів Кіровоградської обласної державної адміністрації № 26-01-23/1233/0.26 від 28.05.2025 р. щодо об'єктів природно-заповідного фонду.	
7. Лист Регіонального офісу водних ресурсів у Кіровоградській області Державного агентства водних ресурсів України № 699/01-12 від 16.06.2025 р. щодо водний об'єктів.	
8. Лист Регіонального офісу водних ресурсів у Кіровоградській області Державного агентства водних ресурсів України № 755/01-12 від 02.07.2025 р. щодо водних об'єктів.	
9. Лист Олександрійської міської ради № 12/13/06/2 від 30.06.2025 р. щодо водних об'єктів.	
10. Лист Кіровоградського обласного центру з гідрометеорології № 9910 001-698/9910-04 від 18.06.2025 р. щодо метеорологічних характеристик основних елементів клімату.	
11. Лист Департаменту культури та туризму Кіровоградської обласної військової адміністрації № 29-01-19/771/0.291 від 05.06.2025 р. щодо об'єктів культурної спадщини.	
12. Звіт з дослідження стану екосистеми на територіях та прилеглих землях до вугільного розрізу "Верболозівський" (ФОП Розанов О.В., 2025 р.).	
13. Результати розрахунків розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі.	

14. Оприлюднення Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля в газеті «Наша хвиля», випуск № 2 (26) від 04.06.2025 р.
15. Оприлюднення Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля в газеті «EMGROUP DIGEST», випуск № 2 (27) від 04.06.2025 р.
16. Фотофіксація місць розміщення Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля.
17. Лист Департаменту екологічної оцінки Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України № 21/21-04/3152-25 від 27.06.2025 р.
18. Платіжне доручення оплати проведення громадського обговорення.

1. ОПИС ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Планована діяльність ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ОБ'ЄДНАНА КОМПАНІЯ «УКРВУГЛЕРЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ» з ліквідації розрізу «Верболозівський» підлягає оцінці впливу на довкілля згідно ст. 3, частина 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» № 2059-VIII від 23 травня 2017 року – п. 3, абзац 1 – видобування корисних копалин, крім корисних копалин місцевого значення, які видобуваються землевласниками чи землекористувачами в межах наданих їм земельних ділянок з відповідним цільовим використанням; п. 14 – розширення та зміни, включаючи перегляд або оновлення умов провадження планованої діяльності, встановлених (затверджених) рішенням про провадження планованої діяльності або подовження строків її провадження, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, перепрофілювання діяльності та об'єктів, зазначених у пунктах 1-13 цієї частини, крім тих, які не справляють значного впливу на довкілля відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України. Планована діяльність відноситься до другої категорії видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля.

Планованою діяльністю передбачається ліквідація розрізу «Верболозівський», розташованого на території Олександрійської міської територіальної громади Олександрійського району Кіровоградської області, за межами населених пунктів.

Відповідно до додатку 1 «Програми закриття неперспективних вугільних шахт і розрізів», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28.03.1997 року № 280, розріз «Верболозівський» віднесений до переліку шахт і розрізів, що підлягають закриттю.

Проект ліквідації розрізу «Верболозівський» ГХК «Олександріявугілля» був розроблений інститутом «УкрНДІпроект» і затверджений постановою Міністерства вугільної промисловості України № 9/17-63 від 27.01.1999 р. Проект неодноразово коригувався. В ході коригування до складу проекту було включено ділянку «Східно-Головківську».

На даний час технічні рішення, які були передбачені затвердженням проектом, вимагають внесення змін з наступних причин:

- вийшло з експлуатації гірничо-транспортне обладнання, наявне на підприємстві на той час, яке було передбачено для виконання гірничотехнічної рекультивації;
- частково змінився рельєф поверхні в результаті зсувних процесів та хвильової переробки схилів уступів;
- частково змінилися межі можливого виконання гірничотехнічної рекультивації;
- часткова зміна вимог технічних умов рекультивації (не вимагається рекультивація залишкової траншеї та автомобільних відвалів).

У зв'язку з цим в 2025 році ДП «Інститут «УкрНДІпроект» був виконаний проект «Коригування проекту ліквідації розрізу «Верболозівський».

Ліквідації та рекультивації підлягають Південна частина розрізної траншеї розрізу «Верболозівський» (неробочий борт; екскаваторна ділянка № 1, екскаваторна ділянка № 2 робочого борту; ділянка Південний відвал) та ділянка «Східно-Головківська» (розрізна траншея, площа порушених земель попереду фронту робіт, виїзна траншея (глибоке закладання); виїзна траншея – транспортна берма і вугільний склад з прилеглою площею, внутрішні безтранспортні відвали). Частина робіт по цим об'єктам вже виконана.

Роботи з ліквідації та подальшої рекультивації розрізу «Верболозівський» передбачають приведення відкосів в безпечний стан, формування земельних ділянок для подальшого сільськогосподарського використання та/або лісонасадження.

Оцінка впливу на довкілля спрямована на запобігання шкоді навколишньому середовищу, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначає загальні вимоги в галузі охорони навколишнього середовища при розміщенні, проектуванні, будівництві, введенні в експлуатацію, експлуатації, консервації, споруд та інших об'єктів. Законом встановлено використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з дотриманням обов'язкових екологічних вимог:

а) раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;

б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;

в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;

г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення;

д) збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні;

е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб;

є) здійснення заходів щодо збереження і невиснажливого використання біологічного різноманіття під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами.

1.1. Опис місця провадження планованої діяльності

Розріз «Верболозівський» розташований в Олександрійському районі Кіровоградської області, на території Олександрійської міської територіальної громади, за межами населених пунктів.

Найближчі населені пункти – місто Олександрія, селище Олександрійське, село Голоківка, село Голоківське. Населені пункти між собою пов'язані дорогами з твердим покриттям. Залізничні станції Олександрія і Пантаївка магістралі Київ-Дніпропетровськ знаходяться відповідно на відстані 12 і 20 км від розрізу.

Територія належить до фізико-географічної зони лісостепу, яка характеризується поєднанням родючих відкритих ґрунтів та окремих залишкових урочищ природної рослинності.

Територія розрізу займає північно-східну частину Олександрійського буровугільного району, що належить до Дніпровського буровугільного басейну. Абсолютні висоти місцевості коливаються в межах ~ 80–120 м над рівнем моря, рельєф – слабохвиляста рівнина, розчленована долинами малих річок та балками (характерно для південної частини Придніпровської височини).

Поле розрізу приурочене до вододільного плато, яке перетинає балка Семенівська з відгалуженнями.

Розріз «Верболозівський» на даний момент представлений: затопленими залишковими траншеями (протяжністю близько 3,2 км і масивом внутрішніх відвалів відпрацьованого (1976-1998 рр.) основного поля, а також затопленими відкритими гірничими виробками і внутрішніми відвалами площі між розрізною траншеєю основного поля і центральною виїзною траншеєю, затопленою частиною виїзної траншеї і, крім того, затопленими залишковими розрізною і виїзною траншеями, зовнішніми і внутрішніми відвалами ділянки «Східно-Голоківська». Остання розташована в 3,5...4,0 км на південь від залишкової траншеї відпрацьованого основного поля і в безпосередній близькості, в 150...200 м на схід від техногенної водойми, що утворилась в залишковій траншеї раніше відпрацьованого розрізу «Голоківський».

Згідно з актом про надання гірничого відводу №7-16/1478 від 21.06.1984 р. та розпорядженням Ради Міністрів УРСР №348-р від 20.06.1986 р. (інформаційна довідка ДП «ОК «Укрвуглереструктуризація» від 30.10.2025 р. № 442 наведена у додатку 1), за розрізом «Верболозівський» закріплено земельний відвід загальною площею 570,36 га. Із них станом на теперішній час 255,3 га вже рекультивовано та передано іншим землекористувачам (головним чином, ділянки основного поля розрізу), ще 56,66 га порушених земель передані / планується передати без рекультиваційних робіт, а решта, 258,4 га, - підлягає рекультивації в обсязі планованої діяльності.

Територія, що залишилася не рекультивованою, включає південну частину розрізної траншеї розрізу «Верболозівський» (неробочий борт; екскаваторна ділянка № 1, екскаваторна ділянка № 2 робочого борту; ділянка Південний відвал) та ділянку «Східно-Голоківська» (розрізна траншея, площа порушених земель попереду фронту робіт, виїзна траншея (глибоке закладання); виїзна траншея – транспортна берма і вугільний склад з прилеглою площею, внутрішні безтранспортні відвали).

Оглядова карта району розміщення об'єктів планованої діяльності наведена на рис. 1.1.1.

Ситуаційний план розміщення розрізу «Верболозівський» та ділянки «Східно-Голоківська» на існуючий стан з нанесеними межами земельного відводу та зазначеними раніше рекультивованими земельними ділянками наведений на рис. 1.1.2.

Схема розміщення об'єктів розрізу «Верболозівський» на відкритій кадастровій карті України наведена на рис. 1.1.3.

Супутниковий знімок району розміщення об'єктів планованої діяльності

наведений на рис. 1.1.4.

Географічні координати, визначені у Світовій геодезичній системі координат WGS-84 географічного центру (центроїду) майданчиків здійснення планованої діяльності:

- південна частина розрізної траншеї розрізу «Верболозівський»: 48°35'47.5"N 33°04'18.1"E;
- дільниця «Східно-Головківська»: 48°36'47.1"N 33°01'57.5"E.

Ділянки проведення робіт межують:

Південна частина розрізної траншеї розрізу «Верболозівський»:

- з півночі, заходу та північного заходу – з раніше рекультивованими землями розрізу «Верболозівський», переданими Головківській сільраді та Олександрійському лісхозу, сільськогосподарського та лісогосподарського призначення;
- зі сходу – з землями сільськогосподарського призначення;
- з півдня – з землями лісогосподарського призначення;
- з південного сходу – з землями сільськогосподарського та лісогосподарського призначення.

Дільниця «Східно-Головківська»:

- з півночі, сходу та південного сходу – з землями сільськогосподарського призначення;
- з півдня, заходу та північного заходу – з землями лісогосподарського призначення.

Відстань від найближчої житлової забудови до об'єктів планованої діяльності становить:

- м. Олександрія – 1055 м від межі земельного відводу колишнього розрізу «Верболозівський», 2730 м від ділянки проведення робіт з ліквідації і рекультивації південної частини розрізної траншеї розрізу «Верболозівський» та 3690 м від ділянки проведення робіт з ліквідації і рекультивації дільниці «Східно-Головківська»;

- Олександрійська МТГ, с. Марто-Іванівка – 2880 м від межі земельного відводу колишнього розрізу «Верболозівський», 4570 м від ділянки проведення робіт з ліквідації і рекультивації південної частини розрізної траншеї розрізу «Верболозівський» та 4100 м від ділянки проведення робіт з ліквідації і рекультивації дільниці «Східно-Головківська»;

- Олександрійська МТГ, с. Звенигородка – 2635 м від межі земельного відводу колишнього розрізу «Верболозівський», 6870 м від ділянки проведення робіт з ліквідації і рекультивації південної частини розрізної траншеї розрізу «Верболозівський» та 3770 м від ділянки проведення робіт з ліквідації і рекультивації дільниці «Східно-Головківська»;

- Олександрійська МТГ, с. Головківка – 460 м від межі земельного відводу колишнього розрізу «Верболозівський», 2290 м від ділянки проведення робіт з ліквідації і рекультивації південної частини розрізної траншеї розрізу «Верболозівський» та 1350 м від ділянки проведення робіт з ліквідації і рекультивації дільниці «Східно-Головківська»;

- Олександрійська МТГ, с-ще Олександрійське – 555 м від межі земельного відводу колишнього розрізу «Верболозівський», 2320 м від ділянки проведення робіт з ліквідації і рекультивації південної частини розрізної траншеї розрізу «Верболозівський» та 3590 м від ділянки проведення робіт з ліквідації і рекультивації дільниці «Східно-Головківська».

Район розташування розрізу «Верболозівський» характеризується значним ступенем освоєння людиною. Основними видами антропогенного використання земель

є сільське господарство (рілля, пасовища) та промисловість, пов'язана з видобуванням бурого вугілля.

Понад 70 % площі області розорано під сільськогосподарські угіддя, і Олександрійський район не є винятком – степові простори давно перетворені на поля зернових та технічних культур. Активне землеробство супроводжується внесенням добрив та пестицидів, що чинить дифузний вплив на довкілля (можливе забруднення ґрунтових вод нітратами, зниження біорізноманіття на монокультурах). Уздовж полів розташовані лісосмуги з акації та ясеню, закладені в середині ХХ ст. для захисту ґрунтів від вітрової ерозії.

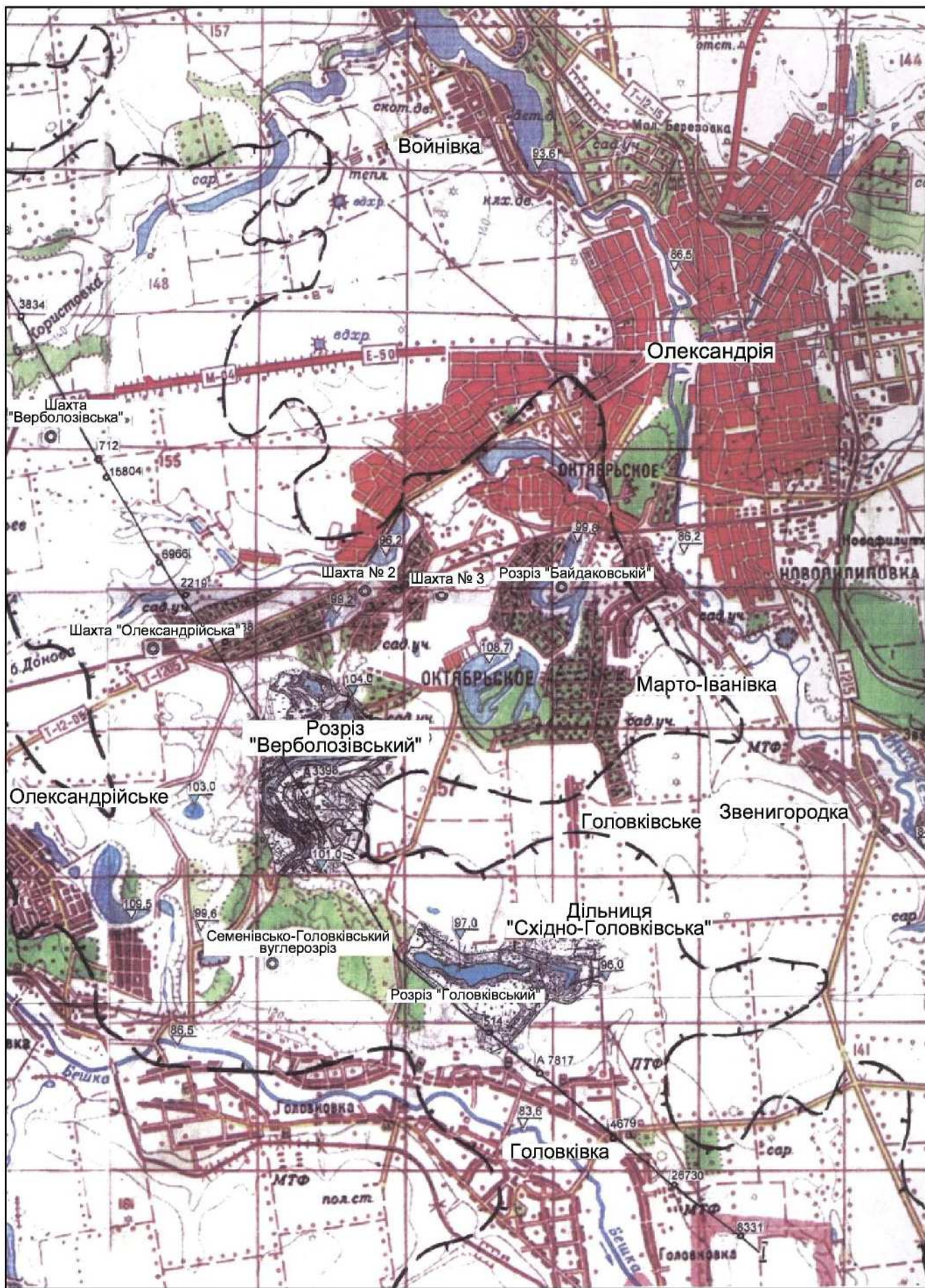
Промислове навантаження у регіоні історично було пов'язане з буровугільним комплексом: у період свого розвитку (1970–1980-ті роки) ДХК «Олександріявугілля» об'єднувала 7 розрізів і 3 шахти, на яких працювало близько 15 тисяч осіб. В м. Олександрія та селищі Олександрійське діяли брикетні фабрики, Олександрійська ТЕЦ та інші допоміжні підприємства. Це супроводжувалося значним техногенним впливом: викиди продуктів згорання бурого вугілля в атмосферу, складування золи, відкачка шахтних вод, утворення відвалів пустої породи.

Геологічно район приурочений до східного флангу Верхньодніпровського вугленосного району; буре вугілля гумусового типу залягало одним горизонтом або кількома лінзами в товщі пісків, глин і мергелів еоцену (бучацька світа) зі значною мінливістю потужності та глибин. Ці особливості обумовили масштабність земляних масопереміщень під час експлуатації. Внаслідок багаторічного видобутку бурого вугілля геологічне середовище зазнало значних техногенних змін. Природний рельєф трансформований: замість плавних балок і рівнин утворено великий котлован із крутими схилами та штучні підвищення – відвали породи. Об'єм виїнятої гірської маси і відкладеної на поверхні породи складає мільйони кубометрів, що істотно перевищує природні коливання рельєфу. Утворення кар'єру спричинило порушення геоструктурної рівноваги: за відсутності підтримки відбулися зсуви, обвали порід, що призвело до часткової самореабілітації схилів. Це свідчить про нестабільність рельєфу та загрозу подальшої деградації земель без втручання.

Гідрологічно територія належить до басейну річки Інгулець; найближча постійна водна артерія – р. Бешка, що тече приблизно за 5 км на південь, не маючи прямих контактів із гірничими виробками. Первинна балкова мережа у межах гірничого поля була порушена, а після припинення відкачування сформувались безстічні кар'єрні озера, що живяться ґрунтовими водами та атмосферними опадами. Такий перерозподіл стоку локалізує водні впливи в межах техногенної виїмки, але водночас вимагає керованого відведення поверхневого стоку зі схилів. Води озер мають незбалансований режим – відсутність поверхневого стоку означає потенційне накопичення забруднювальних речовин.

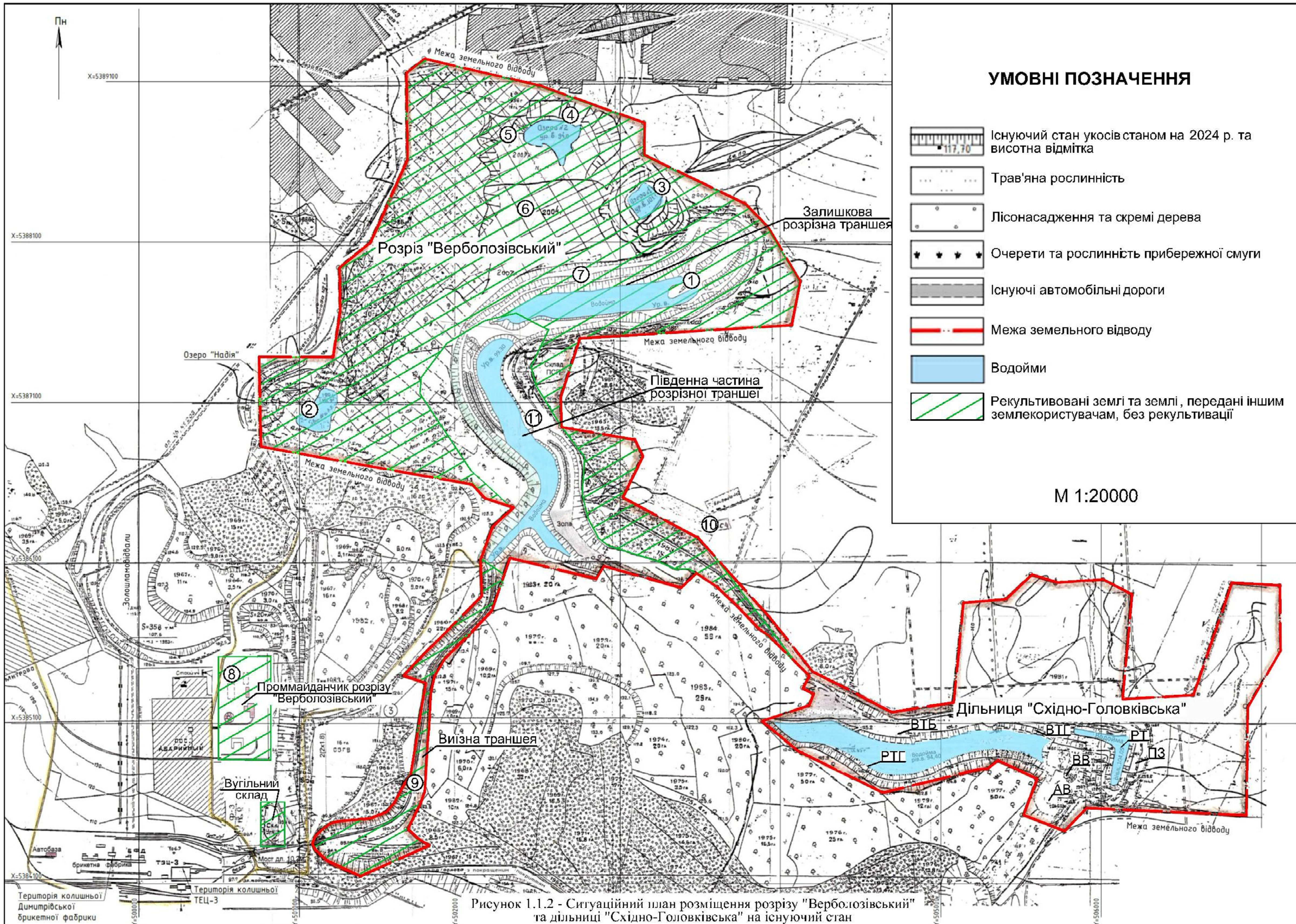
Природні родючі ґрунти на основних площах порушені. Замість них – техногенні відклади з різними фізико-хімічними властивостями. Ґрунти на відвалах є джерелом вторинного забруднення: під дією дощів із них вимиваються солі та луки, що акумулюються потім у пониженнях або в озерах. Розвиваються яри, зносячи верхній шар порід.

Поточний стан території з точки зору ландшафтної екології – депресивний. Велика вирва кар'єру, купи породи, відсутність дерев створюють враження «місячного пейзажу». Естетичні характеристики дуже низькі: територія виглядає чужорідним вкрапленням промислового ландшафту серед сільськогосподарських нив і балок.

Контур вугленосної депресії

Рисунок 1.1.1 – Оглядова карта району розміщення об'єкту планованої діяльності

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ ДО РИС. 1.1.2

РОЗРІЗ "ВЕРБОЛОЗІВСЬКИЙ"

- 1 Залишкова розрізна траншея
- 2 Озеро "Надія" і внутрішні відвали
- 3 Залишкова виробка (озеро) №1
- 4 Залишкова виробка (озеро) №2
- 5 Водовідвідні канаби та швидкоток
- 6 Дільниця внутрішніх відвалів
- 7 Площа на північному борту розрізної траншеї та ділянка з вуглевмісткими породами
- 8 Проммайданчик розрізу "Верболозівський"
- 9 Виїзна траншея
- 10 Електропідстанція С4
- 11 Південна частина розрізної траншеї

ДІЛЬНИЦЯ "СХІДНО-ГОЛОВКІВСЬКА"

ВТГ	Умовні межі ділянки "Виїзна траншея глибокого закладення"
ВВ	Умовні межі ділянки "Внутрішні відвали безтранспортного розкриву"
РТ	Умовні межі ділянки "Розрізна траншея"
АВ	Умовні межі ділянки "Площа порушених земель попереду фронту робіт"
ВТБ	Умовні межі ділянки "Виїзна траншея – транспортна берма"
РТГ	Умовні межі ділянки "Залишкова траншея раніше відпрацьованого розрізу Голоківський"
ПЗ	Умовні межі ділянки "Площа порушених земель попереду фронту робіт"

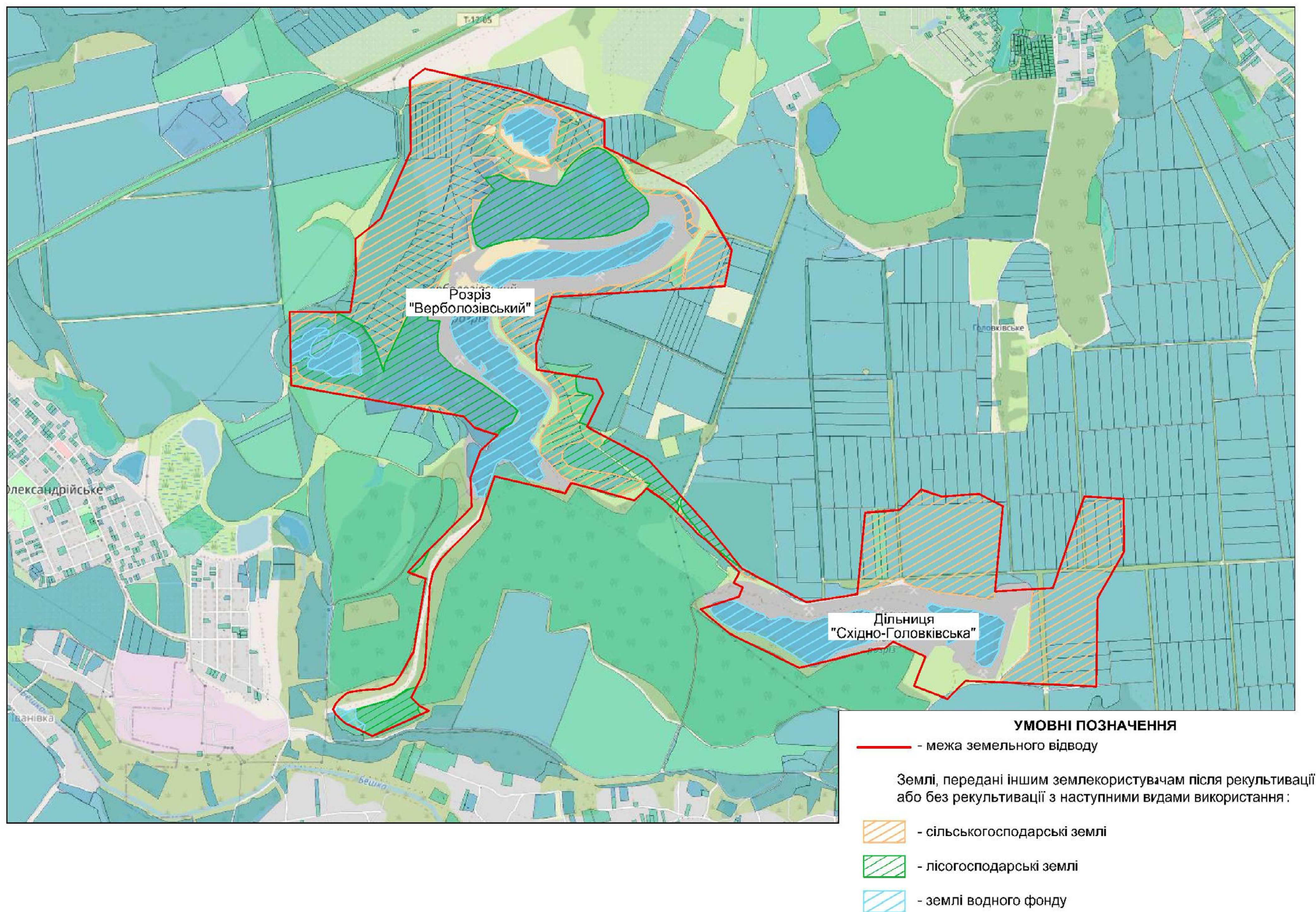

Рисунок 1.1.3 – Схема розміщення об'єктів планованої діяльності на кадастровій карті України

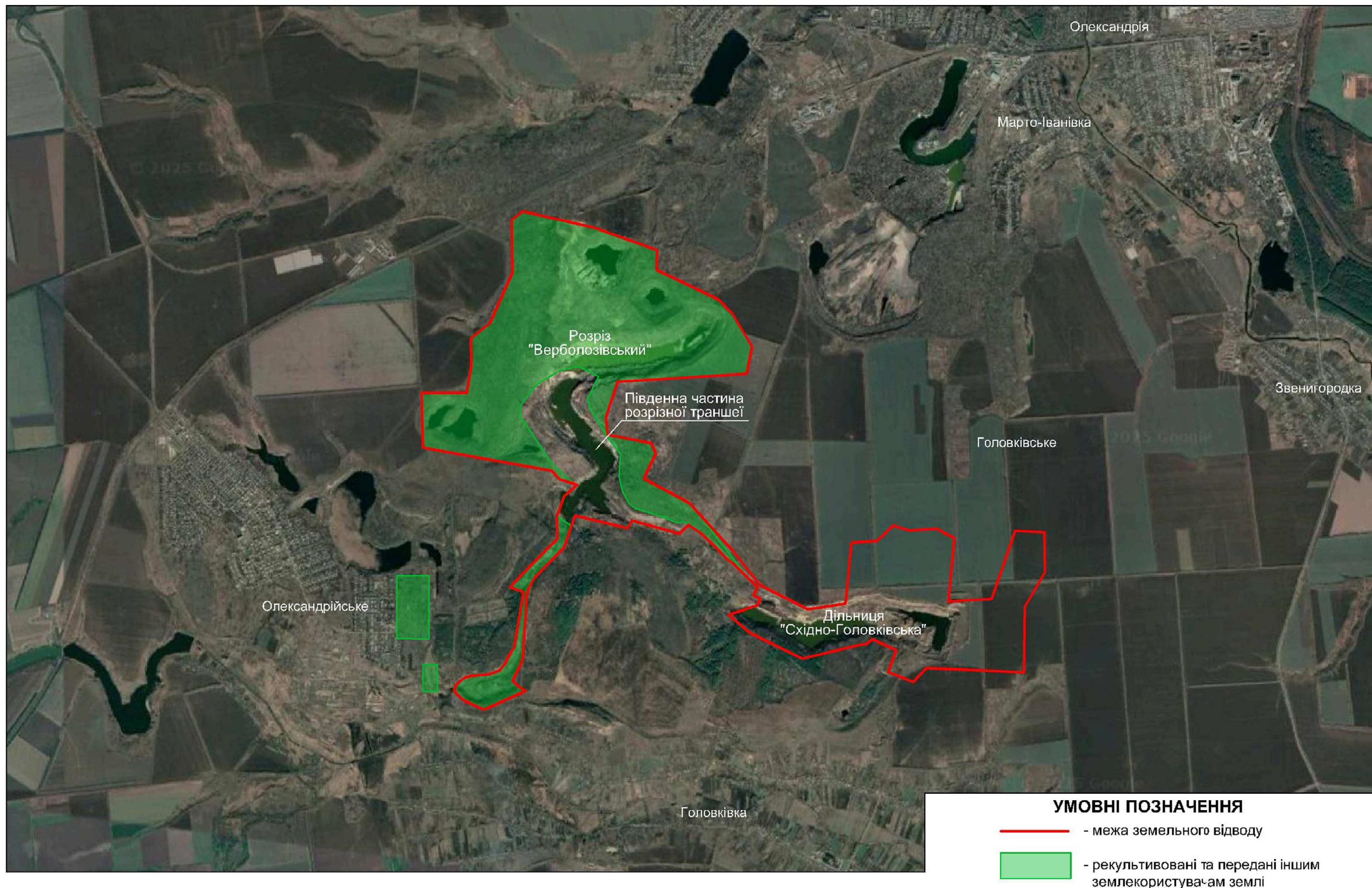

Рисунок 1.1.4 – Супутниковий знімок району розміщення об'єктів розрізу «Верболизівський»

Згідно додатку 4 «Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 р. № 173 (далі – ДСП-173), розріз «Верболозівський» під час експлуатації відносився до підприємств II класу небезпеки з розміром санітарно-захисної зони 500 м (підприємства по видобуванню кам'яного, бурого та іншого вугілля; породні відвали вугільних шахт, що експлуатуються). Планована діяльність, яка передбачає завершення робіт з ліквідації південної частини розрізної траншеї розрізу «Верболозівський» та діляниці «Східно-Головківська», не відноситься до підприємств, виробництв та об'єктів, для яких встановлюється санітарно-захисна зона згідно класифікації, наведеної у додатку 4 ДСП-173.

За інформацією Департаменту екології та природних ресурсів Кіровоградської обласної державної адміністрації (лист № 26-01-23/1233/0.26 від 28.05.2025 р., додаток 6) в межах ділянок проведення планованої діяльності, а саме: південній частині розрізної траншеї розрізу «Верболозівський» та діляниці «Східно-Головківська», відсутні території та об'єкти природно-заповідного фонду області та території, зарезервовані для заповідання, майданчики здійснення планованої діяльності не відносяться до структурних елементів екомережі Кіровоградської області.

Найближчий об'єкт природно-заповідного фонду знаходяться на значній відстані від межі земельного відводу розрізу «Верболозівський» - комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Кам'яна стінка», розташована в східному напрямку, на відстані близько 5,5 км від межі земельного відводу розрізу «Верболозівський»;

Найближчим до земельного відводу розрізу «Верболозівський» об'єктом, що знаходиться в переліку міжнародних водно-болотних угідь та знаходиться під охороною Рамсарської конвенції є Дніпровсько-Орільський природний заповідник, який знаходиться на відстані близько 118 км.

Найближчі до межі земельного відводу розрізу «Верболозівський» території Смарагдової мережі:

- об'єкт Смарагдової мережі: Oleksandriyska part of Inhulets (SiteCode: UA0000318) площею 10377,4 га – розташований в північному напрямку на відстані 4,47 км від колишнього розрізу «Верболозівський» та 9,05 км від діляниці «Східно-Головківська» розрізу «Верболозівський»;

- об'єкт Смарагдової мережі: Kryvorizka part of Inhulets river (SiteCode: UA0000319) площею 22472,86 га – розташований в східному напрямку на відстані 4,3 км від колишнього розрізу «Верболозівський» та 2,7 км від діляниці «Східно-Головківська» розрізу «Верболозівський».

1.2. Цілі планованої діяльності

Планованою діяльністю передбачається ліквідація розрізу «Верболозівський», розташованого на території Олександрійської міської територіальної громади Олександрійського району Кіровоградської області, за межами населених пунктів.

Основні підприємства з видобутку та переробки бурого вугілля району входили до складу ДХК «Олександріявугілля».

Розріз «Верболозівський» був введений в експлуатацію в 1976 році з проектною потужністю 1700 тис. т бурого вугілля на рік.

За 30 років експлуатації практично були відпрацьовані запаси Основного поля. Недопрацьовані балансові запаси склали всього 544 тис. т. Виконане техніко-економічне обґрунтування показало недоцільність їх виїмки. Залишки запасів були списані в установленому порядку.

На цей період до складу розрізу «Верболозівський» входили Основне поле і Дільниця «Східно-Головківська».

У 1997 році на підставі листа Мінвуглепрому України № 8277-3/33 від 24.12.1996 р. і відповідно до завдання, затвердженого Мінвуглепром, інститут «УкрНДІпроект» виконав проєкт ліквідації Основного поля розрізу «Верболозівський», який був затверджений Мінвуглепром України (Постанова № 9/17-63 від 27.01.99 р.).

Дільниця «Східно-Головківська» у складі розрізу була введена в експлуатацію в 1991 році з проектною потужністю 300 тис. т бурого вугілля на рік. На ній вівся видобуток вугілля з 1992 р. по 1997 р. За цей період було видобуто всього 249 тис. т вугілля. Дільниця була збитковою і з 1997 року вона без будь-яких офіційних рішень припинила експлуатацію.

У зв'язку з наявністю на дільниці балансових запасів в обсязі 4318 тис. т, інститут «УкрНДІпроект» за завданням ДХК «Олександріявугілля», затвердженням Мінвуглепрому України, розробив у 2002 р. «Техніко-економічне обґрунтування недоцільності подальшої експлуатації розрізу «Верболозівський» Дільниця «Східно-Головківська». ТЕО було затверджено Наказом Мінвуглепрому № 499 від 29.09.2005 р. Відсутність необхідної гірничої та автотранспортної техніки, а також ряд інших факторів не дозволили освоїти проектну потужність. З 1998 року видобуток на Дільниці «Східно-Головківській» не ведеться. Все наявне обладнання Дільниці було передано іншим діючим підприємствам. Частина ділянки, що залишилася невідпрацьованою, характеризується складними гірничо-геологічними умовами: невелика потужність пласта (3,8 м), значна потужність розкриву (52,6 м), високий експлуатаційний коефіцієнт розкриву (16,9 м³/т) і мала довжина фронту (250...500 м).

Постановою Кабінету Міністрів України від 23.04.2007 р. № 368 розріз «Верболозівський» в цілому був внесений до переліку вугледобувних підприємств, що підлягають ліквідації.

Залишки бурого вугілля Дільниці «Східно-Головківська» за пропозицією ДХК «Олександріявугілля» в установленому порядку були переведені в групу VII обліку Державного балансу запасів корисних копалин України – «Закриті шахти (розрізи)».

У 2006 році наказом Мінвуглепрому України № 381 від 10.07.2006 р. ДХК «Олександріявугілля» було ліквідовано. Питання подальшої долі об'єктів, що залишилися від розрізу «Верболозівський», не було вирішено.

В 2012 році був розроблений та затверджений в установленому порядку проєкт «Корегування проєкту ліквідації розрізу «Верболозівський», виконаний ДП «Інститут УкрНДІпроект», м. Київ.

Проєкти не були реалізовані в повному обсязі, і на даний час виникла необхідність в коригуванні проєктних рішень з наступних причин: